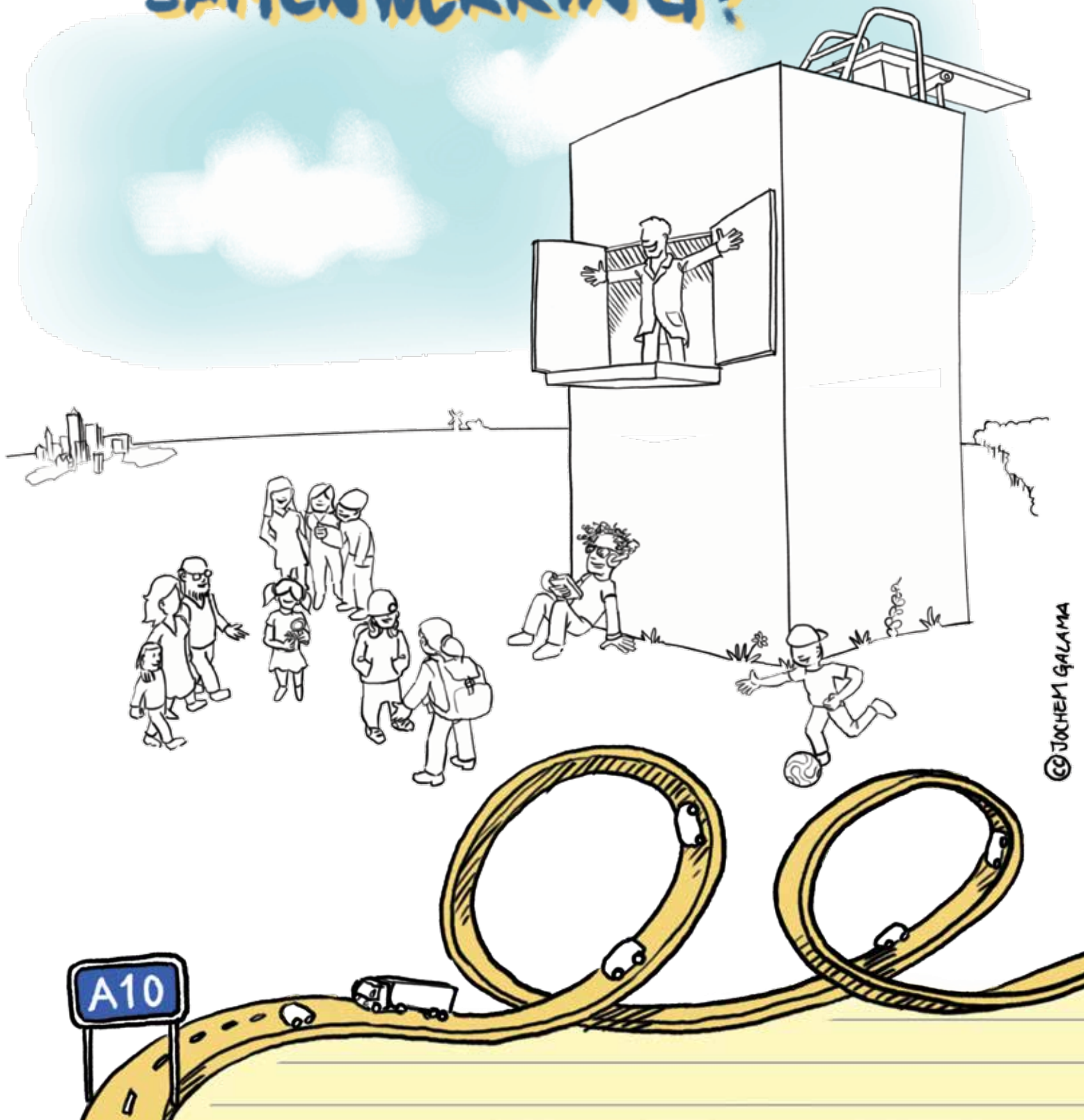

Participatief onderzoek met jongeren

HOE CREEËER JE BETEKENISVOLLE SAMENWERKING?

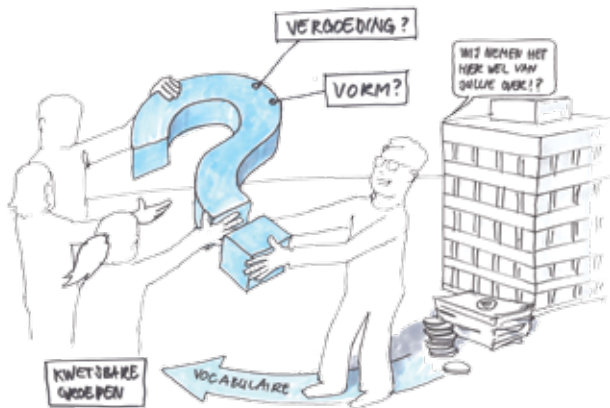

Elkaar vinden

Participatie als waarde (§ 1.3)*

Om jeugdhulp beter aan te laten sluiten bij de behoeften van jongeren en ouders en uit te kunnen gaan van hun eigen kracht is hun betrokkenheid noodzakelijk. Daarom worden ouders en jongeren structureel betrokken bij de planvorming, doelstellingen, uitvoering en evaluatie van de academische werkplaatsen. Maar *hoe organiseer je deze structurele betrokkenheid? Is het altijd mogelijk, is het altijd nodig? Wanneer is het goed genoeg? En wie draagt de verantwoordelijkheid?*

Participatie betekent deelname vanuit een bepaalde overtuiging. Namelijk dat alle betrokkenen over relevante kennis beschikken. Dit kan wetenschappelijke kennis zijn, kennis uit de praktijk, ervaringskennis. De ene vorm van kennis is niet per definitie beter of waardevoller dan de andere. Als je deze visie - deze **waarde** - werkelijk deelt, ontstaat de natuurlijke attitude om participatief onderzoek te kunnen doen. Deze onderzoeksvorm is daarom geen methode die je met een set instructies kan uitvoeren, maar vraagt om een specifieke **basishouding**.

Wie bepaalt en beheert de vraag?

Participatie is geraakt worden en anderen raken

Gefrustreerd sluit ik aan in de file op de ring van Amsterdam ... alweer file! Tot mijn grote verbazing zie ik blije kinderhoofden naast mij: 'Hé, een koe!', 'Wow, kijk dat dan (wijzend op een visuele illusie boven op een kantoorgebouw)'. De ring, die ik alleen gebruik om van a naar b te komen, blijkt een uitje voor deze kinderen, die hoogstzelden buiten hun eigen woonwijk komen. Alsof ik ze meeneem naar de Efteling... Het was dit moment op de ring van Amsterdam dat ik geraakt werd en besloot een volgend project over kinderen en armoede te willen doen. Dat is wat raken doet, het zet je in beweging. En alleen als we in beweging komen kunnen we dingen veranderen.

De hele column van Christine vind je op de website van de Nationale Jeugdraad. Googel op: NJR Dedding.

ARGUMENTEN VOOR JONGERENPARTICIPATIE (§ 1.7)*

- Jongeren beschikken over de capaciteiten.
- Participatie leidt tot beslissingen die beter aansluiten bij de wensen en behoeften van de jongeren.
- Participatie draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de jongeren die meedoen.
- Jongerenparticipatie is een recht, vastgelegd in het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind.

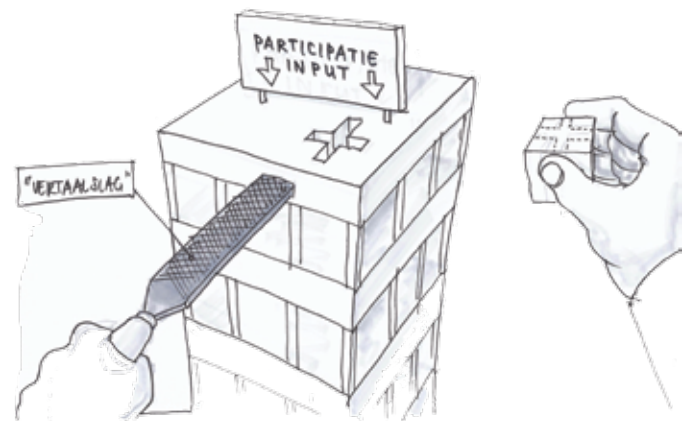
Proces per context, per situatie

Participatie ontstaat **in dialoog** met de betrokkenen, in de context en situatie waarin zij zich bevinden. De unieke omstandigheden maken dat elk participatieproces anders is. Bovendien kan elk proces gaandeweg om aanpassingen vragen, omdat participatie dynamisch van aard is.

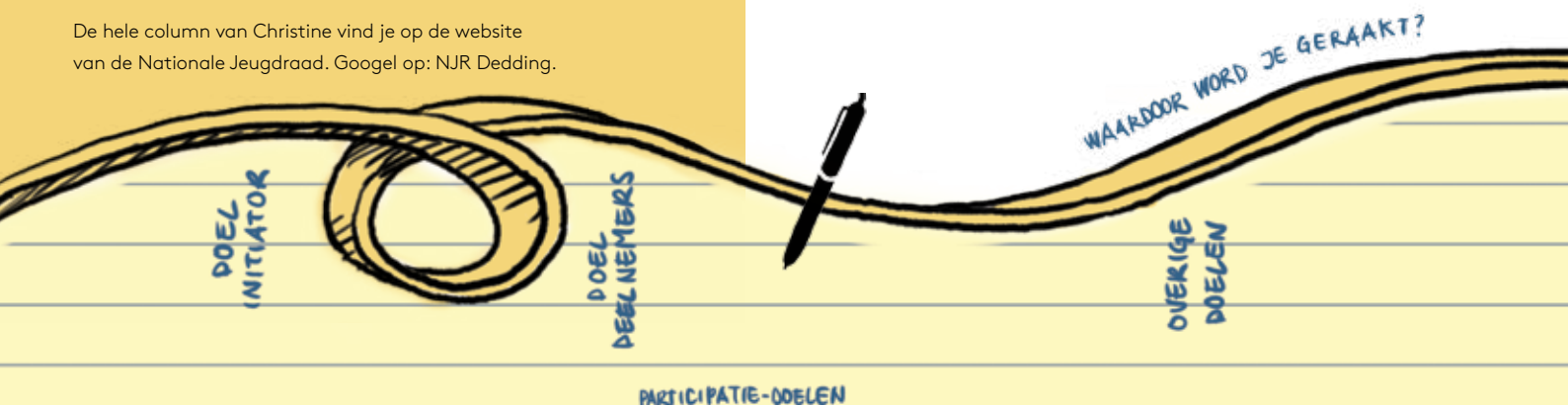
Participatieniveaus (§ 1.4)*

Er zijn verschillende participatieniveaus, variërend van raadplegen tot invloed hebben, meebeslissen of zelf initiatief nemen. Wat is voor jouw onderzoek wenselijk en wat is haalbaar? Zijn de randvoorwaarden hiervoor besproken en gerealiseerd?

* Deze aanduidingen verwijzen naar meer informatie in het boek dat elke werkplaats heeft ontvangen: Dedding, C., Jurrius, K. H. M., Moonen, X., & Rutjes, L. (red.) (2013). *Kinderen en jongeren actief in wetenschappelijk onderzoek*. Ethiek, methode en resultaten van onderzoek met en door jeugd. Houten: Lannoo Campus.

Wie past zich aan en waarom?

Investeren in wederzijds vertrouwen en aanhaken

Informereren en vertrouwen creëren (§ 3.3)*

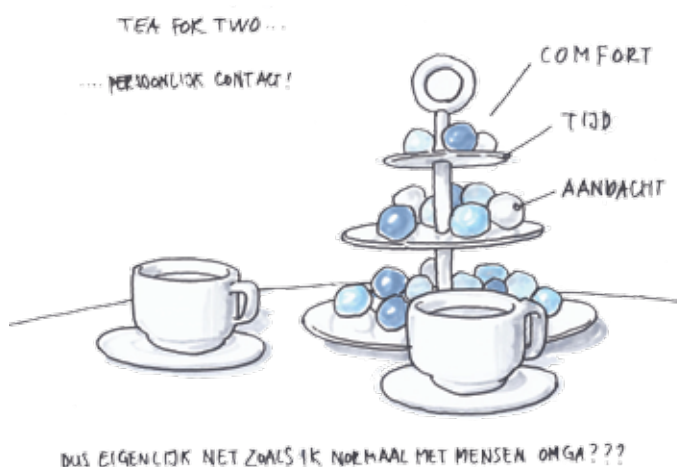
Het is aan de onderzoeker om een sfeer neer te zetten waarin jongeren zich relaxed voelen.

Nodig jongeren uit op een manier die bij ze past. Het eerste contact is belangrijk, het zet de toon voor je verdere relatie met ze.

Geef jongeren voldoende informatie zodat ze weten waar het onderzoek over gaat, wat er van hem of haar verwacht wordt, wat het doel is, hoe hun privacy gewaarborgd wordt en wat er zal gebeuren met de verkregen data en de uitkomsten van het onderzoek. Beloof alleen wat je waar kan maken.

Sluit aan bij de leefwereld van je doelgroep

Poortwachters (§ 5.4)*

Volwassenen die toegang kunnen verlenen tot jongeren moeten overtuigd worden van het belang van het onderzoek en mate waarin de veiligheid van jongeren gegarandeerd wordt. Ook moet duidelijk zijn dat hun eigen expertise welkom is.

Draagvlak voor verandering (H.7)*

Participatie is betekenisvol als het daadwerkelijk leidt tot verandering. Zorg daarom dat het doel vanaf de start gedeeld wordt door alle betrokkenen. Creëer draagvlak bij beslissers zoals een directeur, wethouder of subsidieverstreker. Neem ze mee in het proces.

VALKUIL - TOKENISME (§ 1.4)*

Er is sprake van tokenisme als onderzoekers jongeren een stem willen geven, maar niet kritisch kijken naar de mate waarin participatie daadwerkelijk van de grond komt. Bijvoorbeeld wanneer jongeren worden gevraagd actief deel te nemen in het onderzoeksproces, maar de kaders of uitkomsten dermate vaststaan dat er geen ruimte is voor het initiatief van de jongeren.

Documentairemaker Charlotte Hoogakker:

“Ouders en kinderen zijn op hun gemak en vertellen meer als je vragen stelt terwijl ze iets doen. De was ophangen, samen fietsen.”

Charlotte was te gast op dag twee van de leergang. Ze maakt documentaires over kinderen met wie ze graag intensief samenwerkt, zodat hun levensverhalen open en eerlijk in beeld komen. In de prijswinnende televisieserie **Bikkels** volgt ze kinderen met een zieke of gehandicapte vader, moeder, broer of zus.

WAT IS WENSELIJK?

WAT IS HAALBAAR?

HOE STA JIJ IN RELATIE TOT DE JONGEREN EN JIJ TOT JOU?

EEN METHODE KIEZEN (H.3)*

Je keuze voor een onderzoeksmethode is afhankelijk van

- interesse van de jongeren;
- doel van het onderzoek;
- ontwikkelingsfase van de jongere;
- middelen (tijd en geld).

Methoden

Bruikbare methoden zijn onder meer: interviews, focusgroepen, participerende observatie, de fotomethode (Photo Voice), samenwerken in kwantitatief onderzoek en auditteams. Kijk voor meer inspiratie op www.participatiekompas.nl.

Als jongeren stoppen

Jongeren zijn vrij hun medewerking te beëindigen. Waarom stoppen ze? Te druk, voelen ze zich voldoende uitgenodigd? Gehoord en serieus genomen? Hebben ze het gevoel dat het niets oplevert? Ga altijd het gesprek aan om van te leren. Wees ook voorbereid als jongeren definitief stoppen. Laat nieuwe jongeren instromen of organiseer meerdere onderzoeksrondes, al dan niet gebruikmakend van verschillende onderzoeksmethoden.

Verrast worden

Probeer niet krampachtig vast te houden aan je eigen planning. Door loslaten ontstaat ruimte voor het onverwachte of ongeplande tijdens het onderzoeksproces.

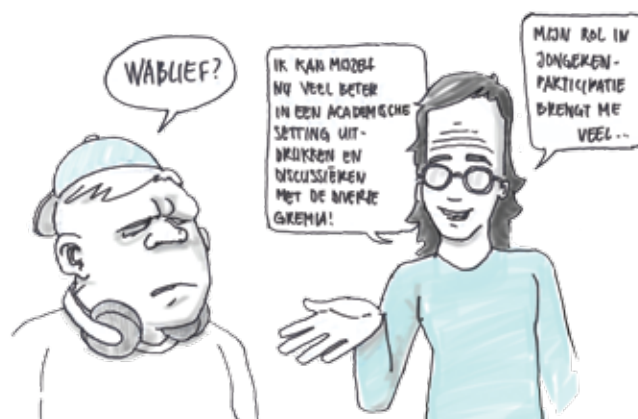
Data-analyse (§ 3.5)*

Algemeen geldt dat het belangrijk is de data-analyse te starten terwijl de datacollectie nog in volle gang is, zodat continue reflectie, aanpassing en verdieping mogelijk is.

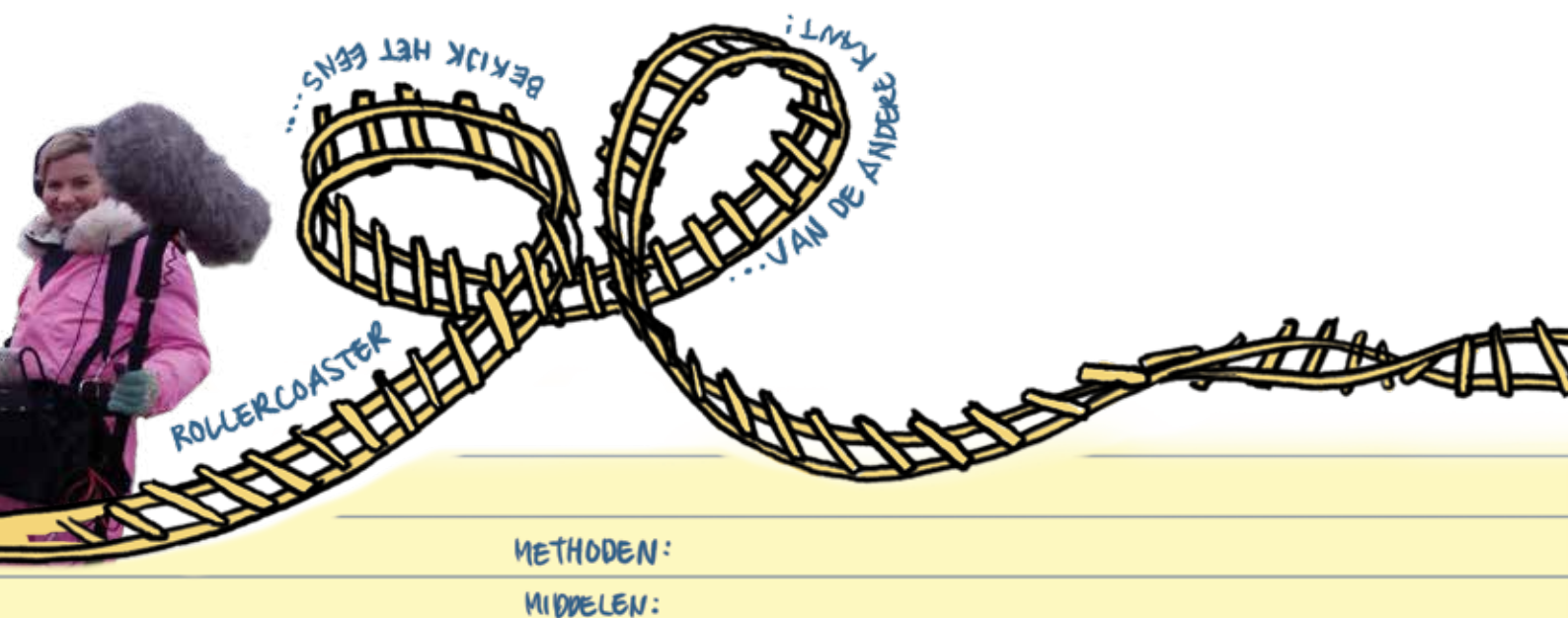
Het is de nauwe samenwerking tussen jongeren en onderzoekers in de analyse die leidt tot een completer en diepgaand beeld van een specifieke situatie.

Feedback en reflectie

Reserveer tijd voor reflectie. Hoe ervaren jij je rol in deze vorm van onderzoek doen? Waar loop je tegenaan, wat gaat goed? Investeer in feedback van of aan medeprojectleden.

Zijn de participerende jongeren representatief voor je doelgroep?

WAT IS DE MEERWAARDE VAN PARTICIPATIE IN JIJN PROJECT?

Eye-openers van de deelnemers

Participatie moet een cultuur worden, geen "vintje" op de lijst

De mate/manier van participatie die gewenst is (door profs² door jongeren) kan verschillen per project, maar ook per fase van het project

MEER LEZEN

• Participatiekompas

Website over patiënten- en cliëntenparticipatie in onderzoek, beleid en kwaliteit van zorg. Met publicaties, methoden, tools, praktijkvoorbeelden en ervaringsverhalen. www.participatiekompas.nl

• ZonMw-themapagina participatie

Themapagina met verwijzingen naar bronnen waarin de stem van doelgroepen in onderzoek, ontwikkeling en implementatie centraal staat. www.zonmw.nl/participatie

• Een 10 voor patiëntenparticipatie

Schetst het participatielandschap van ZonMw secretarissen en projectleiders. Thema's: goede redenen, smoezen, matchpunten, handige afspraken, hindernissen, tips om het leuk te houden, bloopers, uitdagingen, manieren, succesverhalen, krenten uit de pap. www.zonmw.nl/een10

• Kinderparticipatie in het ziekenhuis. Een praktische introductie (2012)

Handboek kinderparticipatie in het ziekenhuis, geïnitieerd door Zorgbelang Nederland en Stichting Kind & Ziekenhuis. Als PDF te downloaden van www.kindenziekenhuis.nl

Conclusie: Participatie vraagt om 'jazz'

- Meebewegen.
- Ruimte voor improvisatie.
- Loslaten van de controle.
- Kennis, ervaring en vaardigheid.
- Lichte vorm van leiderschap.
- Creativiteit en moed.

DE PARTICIPATIE-
LADDER PLAT!
Dus niet: Hoe hoger hoe beter!

Behoeft vragen
aan jongeren
waar willen ze
invloed op
uitbreiden

Leergang Jeugdparticipatie Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd

Colofon

In opdracht van: ZonMw

Visuele vertaling: Jochem Galama

Tekst: Christine Dedding, Lucia Snoei,
Yvonne Benard

Ontwerp: Lucia Snoei, www.abeontwerp.nl

Interactieve werksessies

In opdracht van ZonMw ontwikkelde Christine Dedding, expert op het gebied van jongerenparticipatie, een driedaagse leergang participatie voor de academische werkplaatsen.

In interactieve werksessies gingen de ruim 30 deelnemers – coördinatoren, onderzoekers, ouders en jongeren – met participatievraagstukken aan de slag. De belangrijkste ‘eye-openers’ en lessen uit deze leergang zijn gebundeld in deze folder.

Het ZonMw-programma Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd ondersteunt de transformatie van de jeugdhulp met twaalf academische werkplaatsen. Deze werkplaatsen verbinden met een regionale kennisinfrastructuur de werelden van praktijk, beleid, onderzoek en opleidingen, met structurele inbreng van ouders en jongeren. Zo brengen zij kennis samen die nodig is voor de aanpak van regionale vraagstukken van gemeenten en praktijkorganisaties bij de transformatie in de jeugdsector. ZonMw zet zich in om deze kennis beschikbaar te maken voor alle gemeenten en een plek te geven in opleidingen.

Kijk voor meer informatie op www.zonmw.nl/awtjeugd en www.zonmw.nl/transformatiejeugd.
Deze folder is digitaal beschikbaar op www.zonmw.nl/nl/publicaties.